

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

La relació entre la implicació de les famílies i el rendiment escolar a l'etapa d'educació primària

Llorenç Coll Jurado

Grau d'Educació Primària

Any acadèmic 2017-18

DNI de l'alumne: 41573117L

Treball tutelat per Àngels Esteller Cano
Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	X	☐	X	☐

Paraules clau del treball:

Implicació familiar, fracàs escolar, rendiment acadèmic, educació primària.

RESUM

El present Treball de Fi de Grau pretén ser una proposta didàctica orientada a les famílies amb l'objectiu d'afavorir l'aprenentatge dels infants. Per això, s'identifiquen els fonaments teòrics de la proposta, valorant l'evolució del context escolar i analitzant els beneficis i els factors implicats en la temàtica. Posteriorment, es fa un estudi de la situació a un centre del pla de Mallorca i mitjançant l'anàlisi de les mancances i dificultats existents es crea una proposta que permeti assolir l'objectiu del treball. Finalment, s'aporten les conclusions i es poden observar els aprenentatges que s'han assolit i els canvis que seria convenient dur a terme.

Paraules clau

Implicació familiar, fracàs escolar, rendiment acadèmic, educació primària.

ABSTRACT

This paper aims to present a didactic proposal for the families in order to improve children's process of learning. Following this purpose, a revision of the theoretical background has been done taking into consideration the evolution of the school context and analysing the benefits and the factors that play an important role in this topic. After that, a study of a real situation in a school from the centre of Majorca is presented. In order to achieve the main aim of this study, a proposal is created through the analysis of the scarcities and difficulties of the centre. Finally, some conclusions are raised and the learning and changes that should be considered from this study are exposed.

Key words

Families' dedication, school failure, academic achievement, Primary Education.

Índex

1. Introducció	1
2. Objectius.....	5
3. Marc teòric	7
3.1 La relació família i escola	7
3.1.1 L'evolució de la relació entre la família i l'escola	9
3.2 La influència de les variables familiars en el rendiment acadèmic	10
3.2.1 Els beneficis	11
3.2.2 Els factors implicats	12
3.3 La implicació de les famílies en el context escolar	14
3.3.1 La necessitat de millorar la participació de les famílies.....	14
3.4 Mètodes per aconseguir major implicació	16
4. Marc empíric	20
4.1 Metodologia	20
4.2 Avaluació de la situació inicial	21
5. Proposta personal	30
5.1 A qui va dirigida la proposta	30
5.2 Les tècniques que s'empren	30
5.3 La proposta dels recursos, les estratègies i les dinàmiques	32
5.4 Avaluació	41
6. Conclusions	43
7. Referències bibliogràfiques.....	48
8. Annexos.....	51
Annex 1. Qüestionari pels mestres	51
Annex 2. Qüestionari per l'alumnat	55
Annex 3. Rúbrica d'avaluació de la proposta.....	56

Índex de gràfics i taules

Taula 1. Resum d'estudis al voltant de la influència de les famílies en el rendiment escolar.	11
Gràfic 1. Beneficis que es poden aconseguir amb la implicació de les famílies a l'àmbit escolar.....	12
Taula 2. Variables avaluades en els qüestionaris	20
Gràfic 2. Implicació de les famílies, segons els mestres, en els diferents àmbits avaluats.....	22
Gràfic 3. Les actituds de les famílies vers la implicació i col·laboració amb els centres educatius.....	23
Gràfic 4. Necessitats de les famílies per afavorir la seva implicació	24
Gràfic 5. Factors que cal canviar per afavorir la implicació	24
Taula 3. Beneficis que s'aconsegueixen gràcies a la col·laboració de la família i l'escola....	26
Gràfic 6. Implicació de les famílies, segons l'alumnat, en els diferents àmbits avaluats	28
Taula 4. Agrupació de les aportacions depenent del seu objectiu.....	31

1. INTRODUCCIÓ

Actualment hi ha unes importants i negatives taxes relacionades amb el fracàs escolar. Constantment, mitjançant els principals òrgans i institucions nacionals i internacionals, es publiquen estudis i informes que pretenen abordar la problemàtica social, fet que ens permet valorar la importància i la rellevància de la situació, i és que els informes publicats pel MEC i els informes publicats per l'OCDE han fet botar les alarmes del panorama educatiu espanyol (Amores, 2010).

Existeixen investigacions, com l'informe Coleman als Estats Units (1966) o l'informe Plowden a Gran Bretanya (1967), que mostren la relació existent entre el rendiment acadèmic i diverses variables del context del menor, com són la classe social o el grup ètnic al què pertany, per la qual cosa posen en evidència el pes de l'entorn familiar sobre el fracàs escolar. Igualment, hi ha autors que han establert que, en països desenvolupats, només un 20% de l'èxit en l'aprenentatge fa referència a l'acció de l'escola, mentre que un destacable 80% d'aquest fa referència a l'entorn familiar (Brunner, 2002). Cal ser conscients que una educació que desitgi ser més igualitària i que tingui la intenció d'incrementar el rendiment escolar de l'alumnat ha de treballar des d'una perspectiva holística que tingui en compte tots els àmbits que intervenen en la societat: el terreny laboral, els serveis socials i personals, la família o la cultura. (Generalitat de Catalunya, 2007).

Igual que les investigacions a escala mundial, la recerca al nostre país també mostra que el rendiment, la manera de fer front a les situacions, o la implicació i el profit que treuen els infants de la tasca educativa, varia en funció de l'actitud i els mètodes que empren les famílies per implicar-se (Egido, 2015; García-Bacete, 2003; Pedraza, Salazar, Robayo i Moreno, 2017; Sallarés i Vilaregut, 2009).

D'aquesta manera, l'evidència prèvia mostra que no només els docents tenen influència sobre el procés d'aprenentatge de l'alumnat, sinó que les famílies tenen una rellevància extraordinària. És a dir, independentment de l'estructuració familiar, la funció i la influència de les famílies damunt dels infants serà sempre superior a les influències que puguin aportar les escoles, els mitjans de comunicació i les institucions educatives formals i no formals (Riera, 2007). Existeixen estudis que mostren que hi ha una sèrie de factors que afecten el rendiment escolar. Entre aquests factors es poden diferenciar els elements intrínsecs, que tenen en compte els factors biològics, els factors psicològics, els factors conductuals i la

disposició envers l'aprenentatge i, d'altra banda, els factors extrínsecs, relacionats amb el context polític, territorial, econòmic, sociocultural, familiar i educatiu. En el segon context cal assenyalar que en els últims decennis han esdevingut una sèrie de canvis profunds i ràpids que han generat un nou marc de relacions socials que afecten directament a l'escola (Generalitat de Catalunya, 2007).

Així, les famílies han de reflexionar, rellegir i reinterpretar el seu paper en l'educació, de la mateixa manera que ho fan les institucions educatives formals, les quals modifiquen i replantegen els seus mecanismes i les seves estratègies d'ensenyament- aprenentatge. És a dir, les famílies han de formar-se contínuament (Riera, 2007).

D'aquesta manera, es fa evident la necessitat que les famílies col·laborin amb les escoles per millorar el procés educatiu dels infants, però també perquè aquests són éssers únics, que necessiten un ple desenvolupament, compatible i interrelacionat, en els diferents àmbits: l'educatiu i el personal (Domínguez, 2010; Egido, 2015). Per això, un dels objectius a aconseguir és la construcció d'acords entre les parts, és a dir, la cooperació (Vélez, 2009).

Per tant, la importància d'aquesta temàtica no només es troba en la quantitat de mancances o necessitats que s'hi veuen implicades, sinó que també resideix en els nombrosos beneficis que es poden aconseguir, per als tres grups: els infants, les famílies i el sistema educatiu. Per les famílies pot suposar una millora de les seves habilitats, un augment de la seva confiança i una major orientació per a la seva implicació en l'àmbit educatiu (Schueler, 2014). Pel que fa als centres educatius, pot afavorir la millora de la qualitat de l'educació, a més de millorar la facilitat per crear acords, l'ajuda dels uns amb els altres i l'augment de la implicació en les decisions administratives, executives i acadèmiques. Així mateix, tots aquests beneficis de les famílies i dels centres educatius, es veuen reflectits en la millora del procés d'aprenentatge de l'alumnat (Moreno, Pinto, Soto i Holguin, 2015).

No obstant això, aquesta influència positiva de diversos factors familiars sobre la vida acadèmica de l'infant és freqüentment ignorada i obviada. Donat que, segons els estudis, les famílies són, sense cap dubte, la institució educativa més important, es veu necessari afavorir la implicació de les famílies en l'àmbit escolar. I és que les famílies i la seva situació particular esdevé moltes conseqüències en diversos àmbits: el nivell sociocultural, la dedicació en temps i coneixement en l'aprenentatge dels infants i les expectatives de futur que

tinguin. Pel que fa al nivell sociocultural, el fracàs escolar afecta directament a les classes socials més baixes, a les minories ètniques i als grups marginals; pel que fa a la dedicació en temps i coneixement per part de les famílies a l'aprenentatge dels fills és important saber que la valoració de les famílies condiciona la visió dels infants, per tant, les famílies són un referent que ha de donar suport i motivar l'aprenentatge i, finalment, les expectatives de futur són importants perquè permeten valorar i incrementar els avenços dels infants en els seus estudis (Generalitat de Catalunya, 2007).

Per tot això, és imprescindible millorar la seva implicació en l'àmbit escolar i això es pot fer mitjançant la implementació d'activitats educatives que requereixin la implicació familiar per a la seva realització, que donin l'oportunitat de col·laborar a les famílies i proposant estratègies d'intervenció per a la implicació de la família en l'àmbit educatiu (Domínguez, 2010).

2. OBJECTIUS

- **Objectiu General**

Afavorir la implicació de les famílies d'Educació Primària per tal de millorar l'aprenentatge dels infants.

- **Objectius Específics**

Analitzar fonts d'informació i experiències actuals, relacionades amb la influència de les famílies en l'aprenentatge dels infants.

Reflexionar la necessitat d'involucrar a les famílies en el procés d'aprenentatge, observant les mancances i les necessitats existents.

Analitzar la implicació de les famílies en l'àmbit educatiu mitjançant una mostra reduïda de mestres i infants.

Elaborar propostes didàctiques per involucrar a les famílies en el procés d'aprenentatge dels infants.

3. MARC TEÒRIC

3.1 LA RELACIÓ FAMÍLIA I ESCOLA

Els centres educatius tenen unes funcions mentre que les famílies en tenen unes altres, que són diferents però complementàries (Sallarés i Puigdesens, 2009).

D'aquesta manera, la família proporciona seguretat, models d'identificació i, a més a més, és l'encarregada de posar límits (Sallarés i Vilaregut, 2009). També són les encarregades de fomentar la "nutrició relacional" a través dels tres components: el component cognitiu, el component emocional i el component pragmàtic. Quan aquesta tasca es realitza correctament, l'infant compta amb el suport emocional, el sentiment de pertinença al grup familiar i el reconeixement de la seva maduració i independència (Linares, 2006). Sense cap dubte, a casa, en l'ambient familiar, s'assoleixen molts beneficis. En primer lloc, cal destacar els valors que s'acaben convertint en educació permanent i vivencial, perquè són elements que es van adquirint gràcies a l'amor. A més a més, s'adquireix una identitat personal, dins el procés de formació i de maduresa (Pedraza et al., 2017).

Pel que fa a les funcions de l'escola, aquesta és l'encarregada d'ensenyar i de transmetre coneixements, de garantir la igualtat d'oportunitats, és a dir, d'atendre a tota la població, a preparar als ciutadans i als professionals competents, donant resposta a les necessitats educatives. Així mateix, l'escola és l'encarregada de socialitzar, ja que fomenta la vida en grup i les relacions entre individus. Un dels fets que obliga a l'escola a treballar conjuntament amb la família és la complexitat de la societat (Sallarés i Vilaregut, 2009).

Malgrat que anteriorment s'exposin les tasques de la família i les tasques de l'escola de manera independent, l'escola tota sola no pot aconseguir el desenvolupament saludable dels individus, de la mateixa manera que no pot compensar mancances en el funcionament mental i l'estil de relació dels infants, entre altres (Sallarés i Puigdesens, 2009).

D'aquesta manera, donat que la vida de l'alumne a l'escola i la vida del nin a casa no es pot separar, la col·laboració entre família i escola és imprescindible (García-Bacete, 2003). És a dir, els dos sistemes es necessiten per poder complir les seves tasques amb èxit. Per tant, la família i l'escola comparteixen la tasca d'educar i la feina és compartida perquè l'infant és un ésser únic (Egido, 2015). Així, millorar la comunicació i reflexionar sobre els instruments d'intercanvi d'informació entre familiars i professorat ha de ser un objectiu prioritari,

fomentant relacions de reciprocitat i mutualitat. De fet, existeixen una sèrie de docents que fan referència a la família com a la seva principal forma de suport, encarregada de construir la identitat, ensenyant valors i proporcionant mitjans per assolir el desenvolupament personal (Moreno et al., 2015).

La relació entre la família i l'escola ha de complir una sèrie de característiques (Vélez, 2009):

- Si la relació és efectiva, ha de propiciar la millora de la qualitat de l'educació.
- Si afecta adequadament a l'estudiant, ha de tenir el seu fonament en una relació prèvia entre els familiars i la institució educativa.
- La seva base es troba en la construcció d'acords i la cooperació pràctica.
- La implicació és l'eix fonamental de la relació.
- La relació esdevé sobre la gestió educativa i, per tant, esdevé també sobre les gestions administratives, directives, acadèmiques i cap a la comunitat.

En aquest punt, ens hem de plantejar una qüestió crítica: quin és l'element competent en la presa de decisions educatives? La responsabilitat dels pares és decisiva per l'educació dels infants, ja que la família és el primer context necessari i natural per a tota educació (Pedraza et al., 2017). No obstant això, habitualment els docents, com a professionals, demanen autonomia i desconfien de la implicació dels familiars, atès que consideren que dificulten i qüestionen la seva feina i la seva competència professional. És a dir, els docents habitualment opinen que treballen baix la dictadura dels familiars, fet que els fa sentir insegurs, mal tractats, amenaçats i, fins i tot, infravalorats (García-Bacete, 2003).

Les famílies, com a clients tenen dues opcions: la primera és deixar-ho tot en mans dels mestres, i la segona és participar en la tasca educativa. El que és habitual en el segon cas, és que les famílies sentin incomprensió, experimentant així emocions d'inferioritat i por. Aquesta incomprensió sorgeix per la manca de formació i d'estratègies (García-Bacete, 2003).

En aquests moments, les famílies han de treballar i obrir-se a nous camps educatius per tal d'aconseguir donar als infants una educació integral. Llavors, la família i l'escola formen un equip perquè la primera coneix millor als infants i la segona aporta tècniques científiques de processos pedagògics (Pedraza et al., 2017).

3.1.1 L'EVOLUCIÓ DE LA RELACIÓ ENTRE LA FAMÍLIA I L'ESCOLA

La situació de la implicació de les famílies i de la seva influència en l'àmbit educatiu ha anat evolucionant amb el temps.

Tradicionalment, la família ha estat l'encarregada de formar als infants més petits, mentre que l'aprenentatge de les altres habilitats es realitzava als tallers, a les granges o als gremis, sempre baix l'atenció de la família. Va ser durant l'Edat Mitjana que varen sorgir les primeres escoles, les quals tenien com a objectiu l'ensenyança religiosa. Fins al segle XVIII no va sorgir l'educació laica, universal, gratuïta i obligatòria (García-Bacete, 2003).

És curiós que a finals del segle XIX, a causa de la industrialització, es va començar a acceptar que era important que els infants estiguessin junts per ensenyar valors socials i per preparar-los al món laboral. D'aquesta manera, l'escola es va convertir en un context de desenvolupament pels infants, fet que va conduir a plantejar la necessitat de relacionar i treballar conjuntament entre les famílies i les escoles (García-Bacete, 2003).

Als anys 70/80 es va aconseguir la inclusió de les famílies en els òrgans de presa de decisions del sistema educatiu. A més a més, la seva implicació es va convertir en una exigència democràtica, transformant la implicació dels pares en el sistema educatiu en un dret i un deure.

Així, es pot considerar que ha esdevingut un gran canvi de la perspectiva: s'ha passat de la perspectiva de la participació a la implicació (Egido, 2015). Les famílies es poden implicar de diverses maneres, entre les quals podem destacar el procés educatiu dels infants, mitjançant activitats a l'aula i tasques culturals, o bé, mitjançant els consells escolars i les associacions de mares i pares d'alumnes (AMPA).

Tot aquest recorregut, acompanyat d'un ampli estudi de la temàtica amb nombroses investigacions, ha permès observar que la implicació de la família a la tasca educativa dels infants en tots els contextos pot propiciar una millora del rendiment acadèmic, com es mostra a continuació.

3.2 LA INFLUÈNCIA DE LES VARIABLES FAMILIARS EN EL RENDIMENT ACADÈMIC

La investigació sembla mostrar que el rendiment acadèmic no depèn únicament de variables escolars. Per exemple, els estudis sobre el sistema educatiu de Finlàndia, que sol acaparar els primers llocs en els informes PISA (per exemple, OCDE, 2006, 2009, 2013, 2016), mostren que l'èxit finlandès no es basa únicament en les variables escolars, sinó que també hi influeix la família, així com els recursos socioculturals (Melgarejo, 2013).

Aquesta evidència es va posar de rellevància inicialment a partir de diversos estudis pioners que tractaven la influència de les famílies en el rendiment acadèmic dels infants, les conclusions dels quals es troben resumides en la Taula 1 (Castro, Expósito, Lizasoain, López i Navarro, 2015; Egido, 2015).

Taula 1. Resum d'estudis al voltant de la influència de les famílies en el rendiment escolar.

Estudi	Informe Coleman	Època/Any	1966
Conclusions	<ul style="list-style-type: none"> - Els factors familiars influeixen en el rendiment acadèmic: l'estructura, la grandària, l'ètnia, el nivell de cultura. - Hi ha evidències entre el nivell socioeducatiu familiar i el desenvolupament infantil. També amb el rendiment escolar. - Es desconeixen les relacions causals i els mecanismes de relació. - És complicat generalitzar. 		
Estudi	Informe Plowden	Època/Any	1967
Conclusions	<ul style="list-style-type: none"> - Els factors associats a variables familiar tenen major importància que les variables escolars. 		
Estudi	Anàlisi de la Psicologia Evolutiva i Social.	Època/Any	Finals dels anys 70.
Conclusions	<ul style="list-style-type: none"> - En el desenvolupament dels infants cal tenir en compte la interconnexió de tots els factors de cada context. - L'estil educatiu de les famílies afecta el desenvolupament i la motivació. - Existeix el "currículum de casa", tots els processos espontanis de les famílies afecten el rendiment acadèmic. En aquest currículum hi intervé el llenguatge, l'ambient afectiu, les creences sobre l'aprenentatge, entre altres. 		
Estudi	Anàlisis des de la Perspectiva Escolar.	Època/Any	A partir de 1980.

Conclusions

- Millora el rendiment com més informació i més contacte hi ha entre les famílies.
- La implicació de les famílies permeten una major eficàcia escolar, és a dir, un major èxit.

Per tant, es posa de rellevància la importància de la relació i de la implicació de les famílies en els centres educatius. A més, actualment es coneix que aquesta situació no només millora del rendiment acadèmic, sinó que també suposa la reducció de l'abandonament o de l'absentisme escolar (Hernández, Gomariz, Parra i García-Bacete, 2016). A continuació es fa un recull de beneficis que es poden obtenir segons la literatura.

3.2.1 ELS BENEFICIS

La implicació de les famílies en el context i en la tasca educativa de l'escola proporciona una sèrie de beneficis. Aquests beneficis, segons Egido (2015), són els següents:

- S'incrementa el rendiment de cada infant.
- Es redueix el fracàs dels grups que tenen desavantatges.
- Millora el sistema educatiu i el seu conjunt.

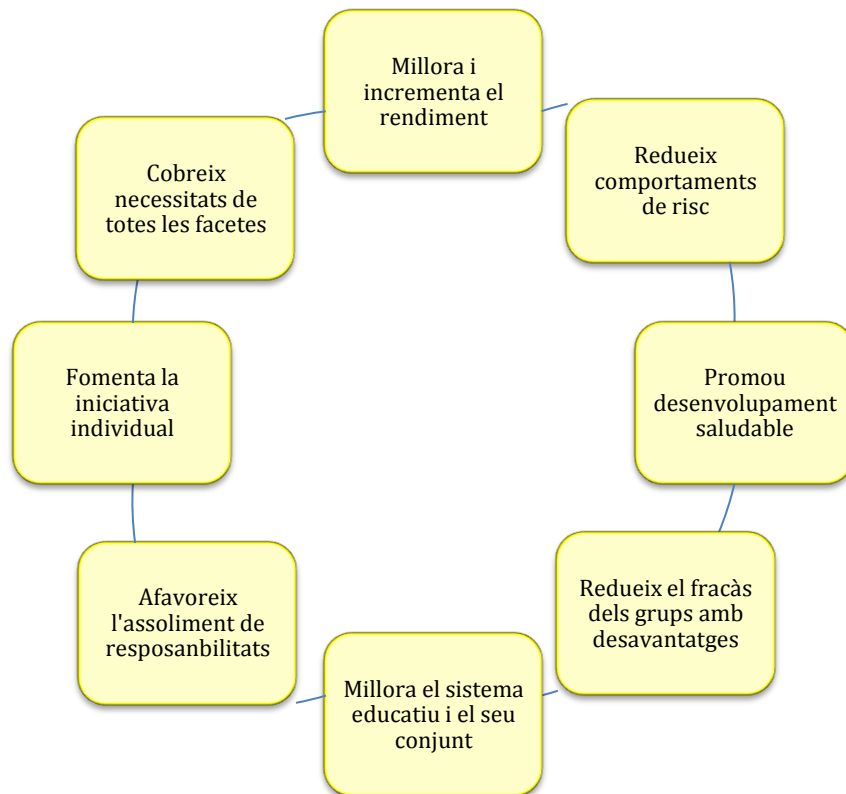
Gràcies a la implicació de les famílies, no només surten beneficiats els infants, sinó que els beneficiaris són diversos: l'infant, el professorat, les famílies i el centre escolar (García-Bacete, 2003).

D'altra banda, el fet que la família s'impliqui afavoreix l'assoliment de responsabilitats pròpies, del foment de la iniciativa individual, de cobrir totes les facetes de la persona dependent de les circumstàncies i característiques pròpies que tingui (Pedraza et al., 2017).

En una societat com la que tenim, que és complexa i canviant, la col·laboració entre les dues institucions, mitjançant el treball en xarxa, permet millorar el rendiment de l'alumnat. També afavoreix a reduir el comportament de risc en l'adolescència i a promoure un desenvolupament saludable (Sallarés i Vilaregut, 2009).

En definitiva, l'adequada implicació de les famílies en els centres escolars aporta múltiples beneficis, resumits en el Gràfic 1 (Egido, 2015; García-Bacete, 2003; Pedraza et al., 2017 Sallarés i Vilaregut, 2009).

Gràfic 1. Beneficis que es poden aconseguir amb la implicació de les famílies a l'àmbit escolar.

3.2.2 ELS FACTORS IMPLICATS

Existeixen diversos factors mediadors en la influència de les famílies en el rendiment escolar dels infants.

En primer lloc, Pedraza et al. (2017) destaquen l'estructura familiar on viu l'infant. Habitualment, les famílies que compten amb la presència materna i paterna, a més de la companyia dels germans, aparentment, tenen un acompanyament afectiu, econòmic i de suport positiu pel desenvolupament escolar. Normalment, són els pares de família els que donen suport acadèmic als infants, no obstant això a vegades els germans grans assoleixen aquesta tasca.

En segon lloc, el nivell socioeconòmic es veu implicat en la col·laboració dels pares. Així, els recursos o l'economia de les famílies poden ser elements positius si les famílies tenen els recursos necessaris per viure i disposen de temps suficient per estar amb els seus fills; o bé, pot ser un element negatiu si no és suficient i, per tant, les famílies no compten amb el que és

necessari per viure. A més a més, habitualment, les famílies amb un nivell socioeconòmic baix, tenen poc temps per compartir amb els seus fills, atès que realitzen moltes hores de feina i, normalment, no compten amb familiars propers que permetin cobrir les necessitats de l'alumnat (Pedraza et al., 2017). Juntament amb les situacions socials i culturals complicades, aquest és un dels elements més difícils de canviar.

En tercer lloc, les actituds familiars faciliten la integració i inclusió educativa, milloren el rendiment escolar, les habilitats socials, l'autoestima, o la motivació envers l'escola, inclús en aquell alumnat que ja presenta èxit escolar (Álvarez, 2016). La investigació mostra que aquest factor és inclús més rellevant que els anteriors. Aquesta és una dada esperançadora perquè, així com l'estructura o el nivell socioeconòmic familiar són difícils de canviar, les actituds es poden treballar (Pedraza et al., 2017).

També hi ha altres factors que s'hi veuen implicats, com són l'espai geogràfic on es troben, les característiques econòmiques, sociopolítiques i culturals on es troben ubicats els infants i les famílies. De la mateixa manera, la composició familiar, el nivell d'estudis de les famílies, la professió que exerceixen els pares, l'acompanyament i la supervisió dels familiars també són aspectes que influeixen, de manera evident, en el rendiment acadèmic dels infants (Álvarez, 2016).

Existeixen una sèrie d'autors, com són Jeynes (2011), Shueler (2014), Castro et al. (2015), Llevot i Bernad (2015) o Macià (2016) que també comparteixen la idea que hi ha un conjunt de variables que afecten el rendiment dels infants. Aquests autors consideren que hi ha moltes variables i destaquen les següents:

- El nivell socioeconòmic.
- L'actitud del professorat.
- La cultura de les famílies.
- El nivell d'estudis dels familiars.
- La condició immigrant o la nacionalitat de les famílies.
- L'ambient familiar: la relació de la implicació familiar.
- L'estil educatiu.
- Les expectatives dels familiars.
- L'actitud i l'interès de les famílies.
- La disponibilitat dels familiars cap als fills.

- La comunicació.

Hernández et al. (2016) consideren que el més important és la creació d'un model d'implicació i de col·laboració que doni resposta a la diversitat de condicions sociodemogràfiques-familiars dels infants. Aquest fet augmenta la importància d'introduir l'educació inclusiva, la qual consideri que la diversitat és una font de riquesa i aprenentatge. Però, sense cap dubte, les administracions educatives també s'hi han d'implicar, ajudant a introduir programes de formació tant per les famílies com pels docents.

3.3 LA IMPLICACIÓ DE LES FAMÍLIES EN EL CONTEXT ESCOLAR

3.3.1 LA NECESSITAT DE MILLORAR LA IMPLICACIÓ DE LES FAMÍLIES

Actualment, hi ha una sèrie de tasques que manquen per aconseguir promoure la implicació de les famílies als centres educatius. Entre altres, es necessiten més recursos i suports, aconseguir la continuïtat i el progrés de què s'està treballant i la introducció de plantejaments innovadors que permetin dissenyar models concrets de col·laboració perquè cada escola és única (Egido, 2015).

Existeixen raons que mostren la necessitat de millorar la implicació de les famílies. Una de les més importants és que els infants passen molt temps als centres, i que viuen i experimenten moltes situacions educatives fora dels centres. García-Bacete (2003) també exposa les següents:

- Han esdevingut un gran nombre de canvis en la societat, ha canviat la urbanització, l'extensió de l'escolarització, les noves formes d'oci, els canvis de l'escola i de la família. Aquest fet ha conduït a la pèrdua de recursos per fer front a les noves situacions.
- La diversitat d'alumnat que hi ha als centres. L'escola té molta heterogeneïtat i encara no ho ha assimilat. Així, la idea de família ha anat canviant, de la mateixa manera que ho ha fet la incorporació de la dona al món laboral.
- Hi ha una sèrie d'elements que afecten moltíssim als processos educatius dels infants. Aquests elements són les expectatives, les atribucions sobre els resultats acadèmics dels infants, l'orientació de l'ambient d'aprenentatge de casa, les relacions dels pares i els fills, els mètodes disciplinaris i la implicació dels pares en el procés educatiu.
- La manca de claredat entre els límits de les experiències dels infants a casa i les que experimenten a l'escola, raó que han destacat els models ecològics amb la idea del

meso-sistema i els corrents constructivistes amb la idea del valor dels coneixements i de les experiències prèvies en els aprenentatges escolars, que tenen lloc tant a casa com a l'escola.

- El concepte de comunitat educativa. Les reformes enfocades en un microsistema no han tingut èxit, els esforços per millorar el rendiment dels infants són molt més profitosos si s'introdueixen les famílies.

D'altra banda, cal saber que actualment hi ha un gran desfasament entre les expectatives i la realitat. A més a més, quasi totes les experiències són caracteritzades per ser tasques voluntàries, per la falta de continuïtat i de sistematització. D'altra banda, cal assenyalar que la investigació sobre la temàtica és escassa, amb deficiències metodològiques i que manca un marc conceptual que pugui orientar la pràctica (García-Bacete, 2003).

Un altre dels aspectes a destacar negativament és que el reconeixement dels drets de les famílies i la seva regulació no ha suposat un increment de la implicació dels pares als grups escolars, ni a l'AMPA ni als Consells Escolars (García-Bacete, 2003).

Es critica que la relació entre família i escola estigui orientada a entregar les notes, donar avisos, discutir sobre l'assistència dels infants, parlar sobre l'uniforme, la neteja, el baix rendiment o la disciplina. Aquesta crítica es justifica en la necessitat d'introduir la pedagogia en aquestes reunions (Pedraza et al., 2017).

A més a més, hi ha dos elements que dificulten molt la relació correcta entre la família i l'escola, que són el temps i l'interès. Per això es poden realitzar propostes com la reorganització de l'horari o del temps; la proposta d'estratègies didàctiques, dinàmiques i integradores per tal de fomentar el diàleg i, finalment, proporcionar moments de vida formatius (Moreno et al., 2015).

Reflexionant sobre les preferències que tenen els docents es pot descobrir que volen que els pares s'impliquin en activitats extraescolars i complementàries, mentre que les famílies desitgen contribuir per millorar el funcionament dels centres. La diferència de les opinions, juntament amb la situació, va augmentant quan s'analitza que els dos col·lectius estan obligats a estar relacionats, perquè encara que es tracti de contextos diferents, l'infant és el mateix (García-Bacete, 2003). En aquest sentit, fins i tot en aquelles situacions on no existeix un

contacte físic entre els dos elements, les famílies i els docents, existeix una relació. Aquesta relació està marcada i creada pels comentaris de tercers i pels comentaris, comportaments, activitats i assoliments dels infants. Així, es pot considerar que la relació entre ambdós és un repte, ja que comparteixen un objectiu comú (García-Bacete, 2003).

3.4 MÈTODES PER ACONSEGUIR MAJOR IMPLICACIÓ

Cal ser conscient que cada escola és diferent, de la mateixa manera que ho és cada família. Per això, abans de treballar amb les famílies i, fins i tot, abans de treballar amb l'infant, és imprescindible conèixer les característiques culturals i l'estructura familiar d'aquell infant per tal de valorar la manera d'educar a l'alumnat (Pedraza et al., 2017).

Els pares poden col·laborar de diverses maneres amb els centres educatius. Una de les maneres a destacar és mitjançant el suport en les activitats escolars dels infants. El fet d'ajudar o de donar suport als infants en la seva tasca escolar permet, no només aportar elements i condicions físiques, sinó també permet que els infants assoleixin la seva responsabilitat en la realització de tasques acadèmiques. Això no vol dir que els pares realitzin la tasca dels infants; el suport ha d'estar orientat a ajudar-los, estant a prop, observant i intervenint només quan sigui necessari (Pedraza et al., 2017).

Existeixen un conjunt de països, com els Estats Units, Escòcia, Anglaterra i Gal·les o Holanda que han realitzat algunes activitats o tasques per aconseguir una major implicació familiar (Pedraza et al., 2017). Les accions que han realitzat, en general, són les següents:

- La creació d'estructures que faciliten la col·laboració.
- La finança de projectes.
- La inclusió de les famílies en equips d'inspecció i avaluació.
- La impulsió de contractes d'associació i col·laboració.

D'altra banda, també s'han dut a terme iniciatives dirigides a persones amb dificultats perquè les accions generals no són suficients per a elles i perquè l'escola lluita contra l'exclusió (Pedraza et al., 2017).

Seguint amb la informació aportada pels autors anteriors, existeixen una sèrie d'ítems imprescindibles per aconseguir l'èxit, exposats a continuació:

- Cal considerar a les famílies i als docents com iguals.

- Totes les persones implicades han de tenir motivació i formació. En aquest sentit, una de les coses més importants és afegir als plans d'estudi de magisteri continguts relacionats amb els canvis d'estructures familiars, el paper de les famílies, les relacions família-escola, entre altres (Bernad i Llevot, 2016).
- L'escola ha d'obtenir un paper proactiu.
- És important comptar i cercar la implicació de totes les famílies.
- És essencial trobar la col·laboració de famílies d'infants de totes les edats.
- Cal donar major importància a la qualitat que a la quantitat.

Per tant, en aquest punt és important conèixer algunes propostes que permeten i afavoreixen la col·laboració de les famílies i dels professors. Algunes de les propostes són les següents (García-Bacete, 2003):

- No cal fer moltes activitats, el més important és superar les dificultats de les activitats o de les tasques, introduint la innovació, emmarcant, orientant, liderant i sistematitzant les propostes.
- Treballar sempre a partir de les relacions de reciprocitat i mutualitat.
- Incrementar el coneixent sobre les dimensions en les quals varien més les famílies, sobre les principals àrees d'influència de la família en el rendiment dels infants i les necessitats, les creences, els valors i les estratègies educatives dels pares.
- Acceptar que cada família té diferents necessitats i diferents recursos.
- Valorar que la iniciativa parteix de l'escola, permetent així que tant les famílies com els docents s'impliquin en la direcció del programa, aportant propostes, intercanviant informació o assistència, incentivant a les famílies, entre altres.
- Adoptar mètodes d'avaluació i seguiment de la proposta.
- Formar als docents en habilitats comunicatives i en tasques de col·laboració amb les famílies.
- Es requereix un canvi en la legislació, la qual hauria de donar més facilitats en les relacions entre famílies i escola, de la mateixa manera que hauria d'establir una vinculació més extensiva i intensiva entre l'AMPA i el Centre Escolar.
- És imprescindible perdre la por en les innovacions per millorar les relacions.

Pel que fa a la innovació, són diversos autors els que destaquen la seva importància. Pedraza et al. (2017) esmenten que ens hem d'arriscar a crear noves eines i a renovar moltes idees per ajudar a la construcció de les comunitats educatives. Així, una de les tasques més importants

és la creació d'instàncies mediadores entre famílies i escola perquè la integració de l'escola amb els familiars suposa l'acceptació del conflicte i de la diversitat.

Situant-nos en l'època en la qual ens trobem, hi ha un recurs que ens pot beneficiar moltíssim si s'empra correctament. Aquest recurs és la comunicació i l'ús de les TIC. Macià (2016) esmenta que aquests recursos se solen emprar cap a una única direcció, des del centre cap a les famílies. I, sumant a això la situació que les famílies no empren les plataformes ni els correus, es pot considerar que aquest recurs no és ben aprofitat. No obstant això, hi ha un gran nombre de docents que mostren actituds positives i obertes cap aquestes eines.

4. MARC EMPÍRIC

4.1 METODOLOGIA

Aquest treball pretén aportar eines, estratègies o recursos per tal d'afavorir la implicació de les famílies en el context escolar dels infants, en concret, dels infants d'educació primària, que tenen de 6 a 11 anys, i d'aquesta manera millorar indirectament el seu rendiment acadèmic.

En primer lloc, s'ha realitzat una recerca d'informació mitjançant bases de dades fiables, com són ERIC *Institute of Education Sciences*, Racó i Dialnet, amb l'objectiu de crear un marc teòric que mostrés i destaqués la informació important de la temàtica, a més d'assenyalar les necessitats de la població.

Amb l'objectiu d'analitzar allò que saben els docents i allò que saben els infants en relació a la implicació de les famílies en els diversos àmbits i contextos educatius de l'alumnat, s'han creat dos qüestionaris. A la Taula 2 es mostren les variables avaluades en cadascun d'ells.

Taula 2. Variables avaluades en els qüestionaris.

Qüestionari dels mestres	Qüestionari de l'alumnat
Percepció i/o coneixements dels mestres en quant a: - Participació de les famílies en els deures, projectes educatius, activitats extraescolars, reunions escolars i AMPA. - Actituds de les famílies a l'hora de treballar amb l'escola. - Necessitats per a la implicació familiar. - Relació rendiment acadèmic i implicació. - Factors que afecten la implicació. - Les decisions de les famílies i dels docents. - Beneficis de la implicació. - Dinàmiques que afavoreixen la implicació.	Percepció i/o coneixement de l'alumnat en quant a la participació de la família en deures i explicacions, ajuda en l'estudi, activitats a l'aula, AMPA, esdeveniments i celebració de final de curs.

El primer qüestionari, orientat als docents, té 21 ítems (vegeu l'Annex 1). Els 21 ítems s'han avaluat de dues maneres: en primer lloc s'han analitzat 13 ítems mitjançant una escala tipus Likert, on els participants podien destacar el seu grau de conformitat o de disconformitat mitjançant 4 opcions de resposta que van des de "Totalment en desacord" fins a "Totalment d'acord". En segon lloc, s'han analitzat 2 ítems mitjançant preguntes de resposta múltiple i 6 ítems mitjançant preguntes de resposta oberta. Aquest qüestionari ha estat realitzat per 14 docents.

En relació al segon qüestionari, orientat als infants, té sis ítems (vegeu l'Annex 2). De la mateixa manera que la primera part del qüestionari dels mestres, aquest qüestionari està creat per 6 ítems i es realitza mitjançant una escala tipus Likert, comptant amb respostes que van des de l'opció "Mai" fins a l'opció "Sempre". Aquest qüestionari ha estat administrat a 77 infants, que tenen entre sis i dotze anys.

Tant els docents com l'alumnat que s'ha emprat com a mostra, formen part del grup d'Educació Primària del centre CEIP Rodamilans. Aquesta escola està ubicada al centre de Mallorca, en concret, a Sineu.

A partir d'aquests qüestionaris s'ha realitzat una anàlisi descriptiva dels resultats, que permet analitzar i descobrir el que explica la mostra de la població.

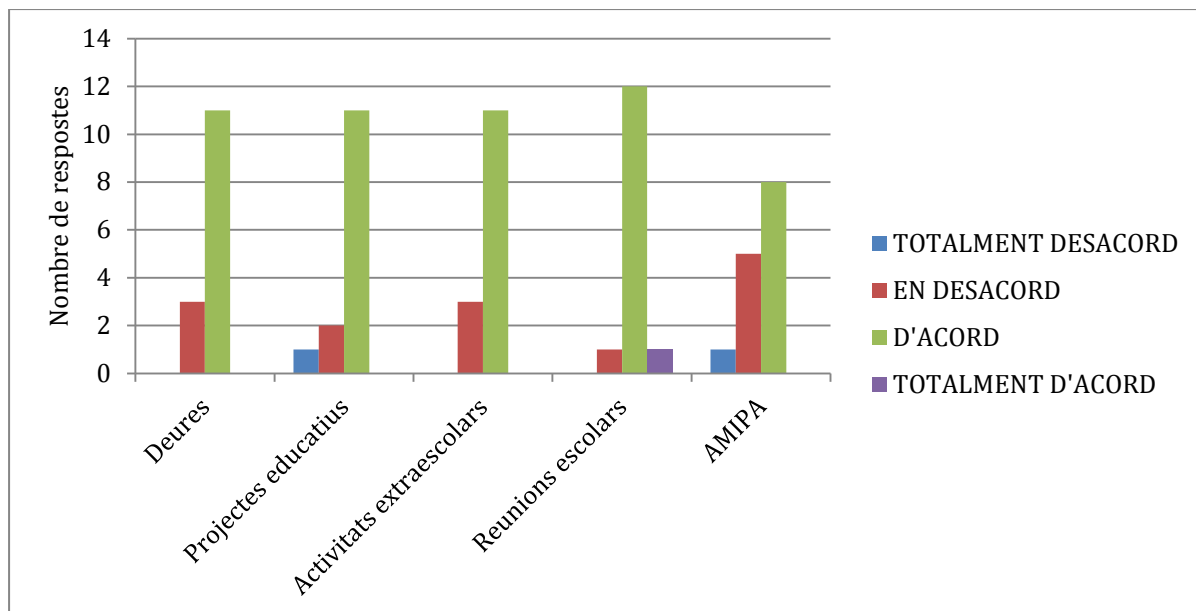
A partir d'aquesta informació obtinguda, es passa a realitzar una proposta didàctica basada en activitats i entrevistes que cal realitzar en diversos moments del curs, sempre abans, durant i a final d'aquest. La temporalització de les dinàmiques depèn de l'activitat que es vagi a desenvolupar. D'altra banda, és imprescindible mantenir un contacte constant entre la família i el centre, emprant els diversos recursos que tenim al nostre abast: les tutories presencials, el recurs de l'agenda, els recursos TIC que permeten enviar i rebre missatges de manera immediata, el correu electrònic, aplicacions com Class Dojo que faciliten la relació entre família i centre, entre altres. El més important és convertir el temps en un element afavoridor de la implicació de les famílies.

4.2 AVALUACIÓ DE LA SITUACIÓ ACTUAL

Com ja s'ha assenyalat anteriorment, s'han realitzat dos qüestionaris. El primer qüestionari s'ha orientat als docents i el segon qüestionari s'ha orientat als infants. Dels qüestionaris realitzats als mestres s'han obtingut els següents resultats.

En primer lloc, les respostes pel que fa als ítems de la implicació de les famílies es poden observar al Gràfic 2.

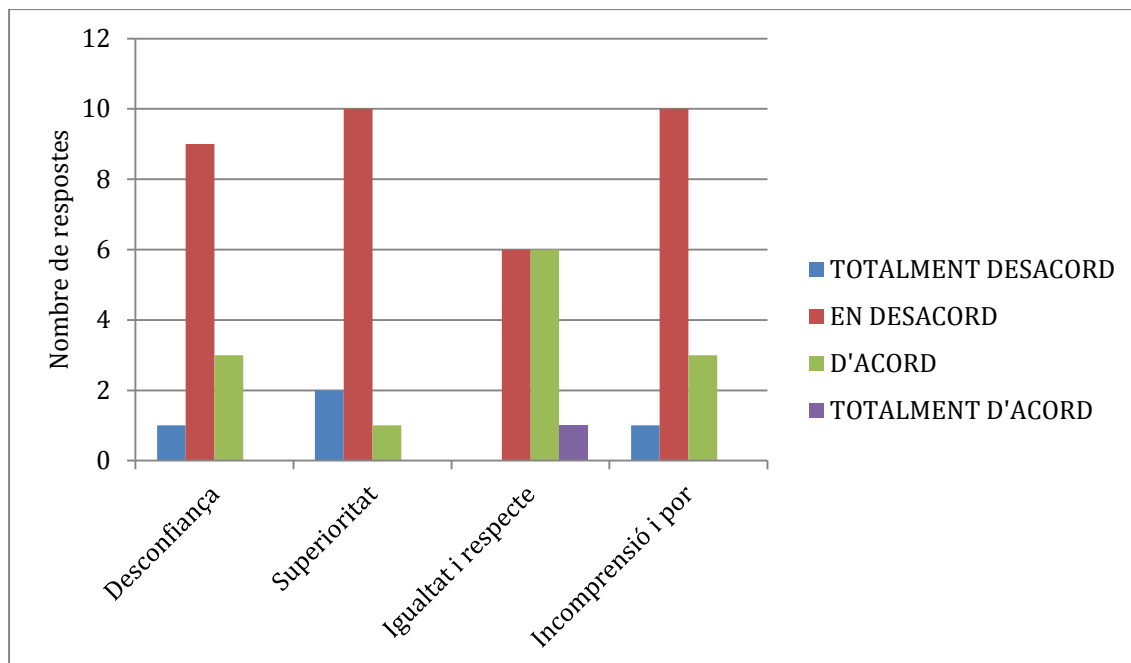
Gràfic 2. Implicació de les famílies, segons els mestres, en els diferents àmbits avaluats.

Com es pot observar a la gràfica, l'opinió dels docents és diferent de l'opinió i de les respostes que aporta l'alumnat, atès que els mestres destaquen que les famílies s'impliquen en tots els aspectes assenyalats. No obstant això, alguns mestres opinen que pel que fa a l'AMPA, l'ajuda en els deures i la implicació en activitats extraescolars és bastant baixa. Finalment, hi ha una sèrie de docents que esmenten que no estan gens d'acord amb la idea que les famílies s'impliquen en AMPA, ni tampoc en els projectes educatius del centre. Així es pot considerar que hi ha una gran diversitat d'opinions.

La següent temàtica tractada és l'actitud que mostren les famílies vers la implicació i la col·laboració amb els docents i el sistema educatiu (vegeu el Gràfic 3).

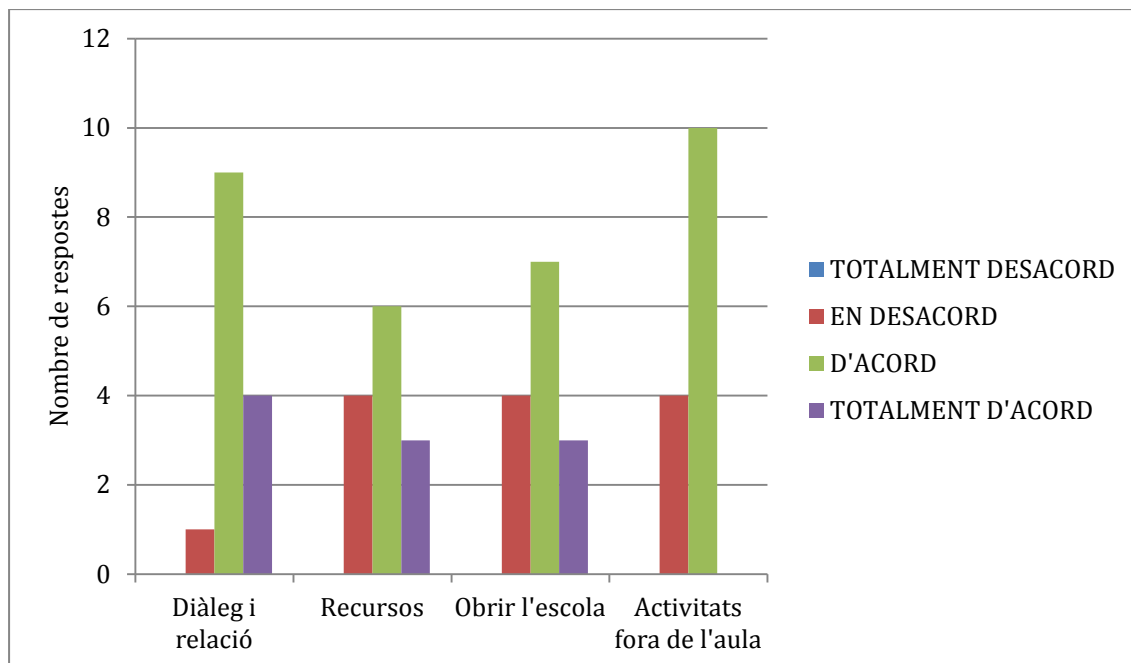
Gràfic 3. Les actituds de les famílies vers la implicació i col·laboració amb els centres educatius.

Es pot observar com la gran majoria dels docents són contraris a pensar que les famílies tinguin una actitud d'incomprensió i por, desconfiança o superioritat, envers la relació i col·laboració amb el sistema educatiu, encara que hi ha un grapat de mestres que creuen que les famílies pateixen sensacions de desconfiança, incomprensió i por. D'altra banda, destaca la diferència de pensament entre els docents atès que hi ha el mateix nombre de mestres que estan d'acord i en desacord sobre l'actitud d'igualtat i respecte que mostren les famílies a l'escola.

Parlant de les necessitats que tenen les famílies per afavorir la seva implicació s'han analitzat els ítems relacionats amb les mancances que depenen de les famílies i de les escoles i podrien afavorir la situació (vegeu el Gràfic 4).

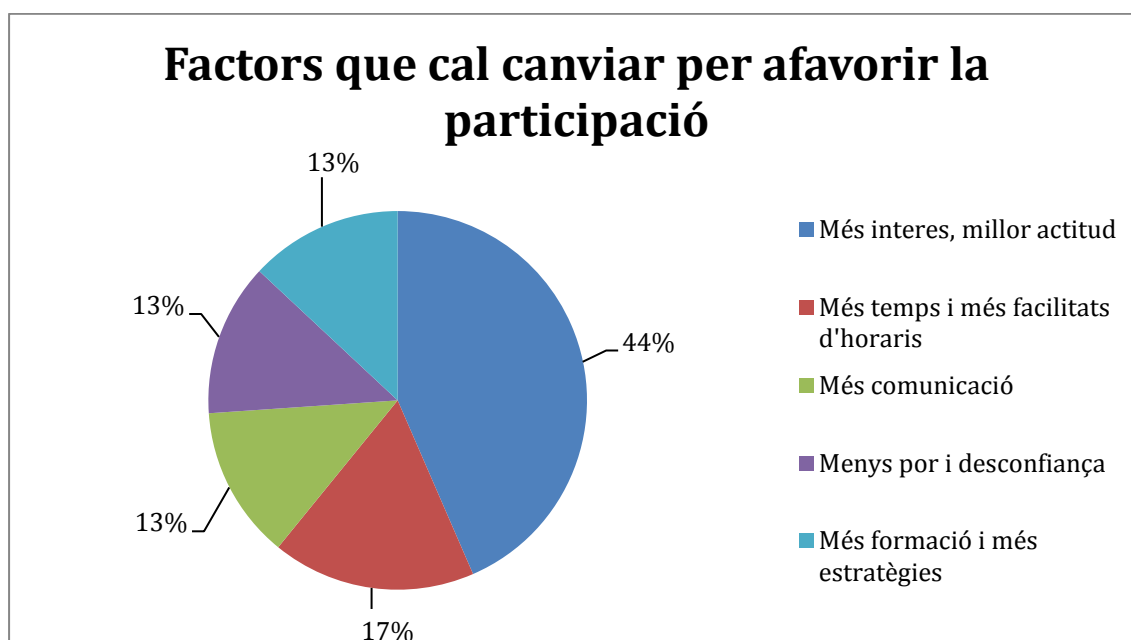
Gràfic 4. Necessitats de les famílies per afavorir la seva implicació.

Amb un cop d'ull es pot afirmar que els docents creuen que manquen tots els ítems assenyalats. El factor que més manca, comptabilitzant els vots dels docents, són el diàleg i la relació de les famílies amb el centre.

D'altra banda, s'han analitzat els factors que cal canviar per afavorir la implicació de les famílies (vegeu el Gràfic 5).

Gràfic 5. Factors que cal canviar per afavorir la implicació.

Com es pot observar, el factor que més ha de canviar són les actituds que tenen les famílies vers la situació; cal que aquestes tinguin més interès. No obstant això, seguidament el temps i la facilitat d'horaris s'han de modificar o han de ser més amplis per possibilitar la implicació. És a dir, després de canviar les actituds dels pares és imprescindible eliminar les barreres existents. Sense cap dubte, els altres elements assenyalats al gràfic són molt importants: la comunicació, la relació, la formació i les estratègies són aspectes que s'han de tenir en compte i afavorir.

Es pot dir que, gràcies al qüestionari realitzat, s'ha entès que el 100% dels docents participants creuen que s'ha d'incrementar la implicació de les famílies. La principal idea que s'aporta és que quasi sempre s'impliquen les mateixes famílies, no obstant això hi ha un grapat de famílies que mostren una implicació nul·la. Els docents expliquen que l'escola actual no és l'escola dels mestres, les famílies han de saber què fan els infants a classe i com ho fan, per poder implicar-se i col·laborar. A més, les famílies han d'emprar tècniques i estratègies per treballar a casa de manera lúdica i entretinguda, per aconseguir-ho, els mateixos mestres expliquen que els dos grups han de parlar el mateix llenguatge i que, per aconseguir-ho, és necessari que els dos col·lectius es coneguin més. Sense cap dubte, una de les idees més exposades als qüestionaris és que la família ha de ser una ajuda, un suport i un enriquiment perquè les seves aportacions poden afavorir als infants i al centre educatiu.

Respecte a la presa de decisions, es pot observar una opinió conjunta de tots els docents, els quals opinen que la família és l'encarregada de prendre-les totes i, pel que fa a l'educació, han de saber decidir quina educació volen pels seus fills, perquè la família té la responsabilitat damunt dels infants perquè l'escola acompanya. No obstant això, l'escola també té poder per prendre decisions educatives, és a dir, és l'encarregada de prendre decisions de l'àmbit curricular i pedagògic o didàctic. Per concloure aquesta idea es pot afirmar que les decisions han de ser preses, principalment per la família, sempre que sigui necessari amb l'ajuda de l'escola atès que, en tot el que és l'àmbit educatiu, l'escola acompanya i col·labora.

A la Taula 3 s'han recollit els beneficis que els mestres consideren que poden assolir els diversos elements implicats: els infants, les famílies i els centres educatius, gràcies a la implicació de les famílies.

Taula 3. Beneficis que s'aconsegueixen gràcies a la col·laboració de la família i l'escola.

Infants	Famílies	Centre educatiu
Seguretat Motivació Confiança Millora general Autoestima Gaudir relació entre família i escola Enriquiment Connectar amb la vida real Rendiment acadèmic	Valorar la feina dels mestres Més coneixement del que es fa a l'escola Confiança Implicació Més coneixement de com ajudar Més coneixement dels fills en altres entorns Seguretat i tranquil·litat	Més recursos i suports Tranquil·litat Obertura a l'entorn Enriquiment Facilitat en la tasca educativa Ajuda Més coneixement de la família Més coneixement per resoldre conflictes Confiança Més estratègies Diferents punts de vista, conèixer la realitat en què viuen els infants.

Els beneficis, més destacats, que han informat els mestres que aconsegueixen els infants, són la seguretat, la motivació i la confiança. El fet de comptar amb aquests tres elements, segons expliquen els diferents mestres, afavoreix el treball dels continguts. Sense cap dubte, cal destacar que els infants milloren el seu rendiment acadèmic. En relació a les famílies, els docents destaquen que l'augment de la seva implicació els hi permet valorar més la feina que es realitza als centres atès que es coneix més tot el que es treballa i els mètodes de treball que s'empren, a més a més millora la seva confiança. Finalment, els mestres informen que els centres educatius aconsegueixen tenir el suport i el recurs més important de tots, la família. A més, els centres educatius també estan més tranquils i tenen la possibilitat d'obrir-se a l'entorn, per tant, les propostes didàctiques poden augmentar i ser més significatives. D'aquesta manera, les escoles coneixen més a les famílies, compten amb diferents punts de vista i la tasca educativa pot ser més individualitzada i enriquidora perquè sorgeix i valora la realitat de cada infant.

Algunes de les propostes didàctiques que es duen a terme al centre i que empren els docents per assegurar la implicació de les famílies són, per ordre de rellevància: dies de portes obertes, reunions periòdiques, jornades familiars, conferències informatives i experiències dels pares a les aules. Una de les respostes que ha cridat l'atenció és la introducció de les noves tecnologies en aquest àmbit, emprant el *WhatsApp* com a recurs comunicatiu i de relació.

En relació a una de les pràctiques que afavoreixen la implicació de les famílies, les experiències dels pares a les aules, s'ha analitzat si els docents creuen que les famílies són una

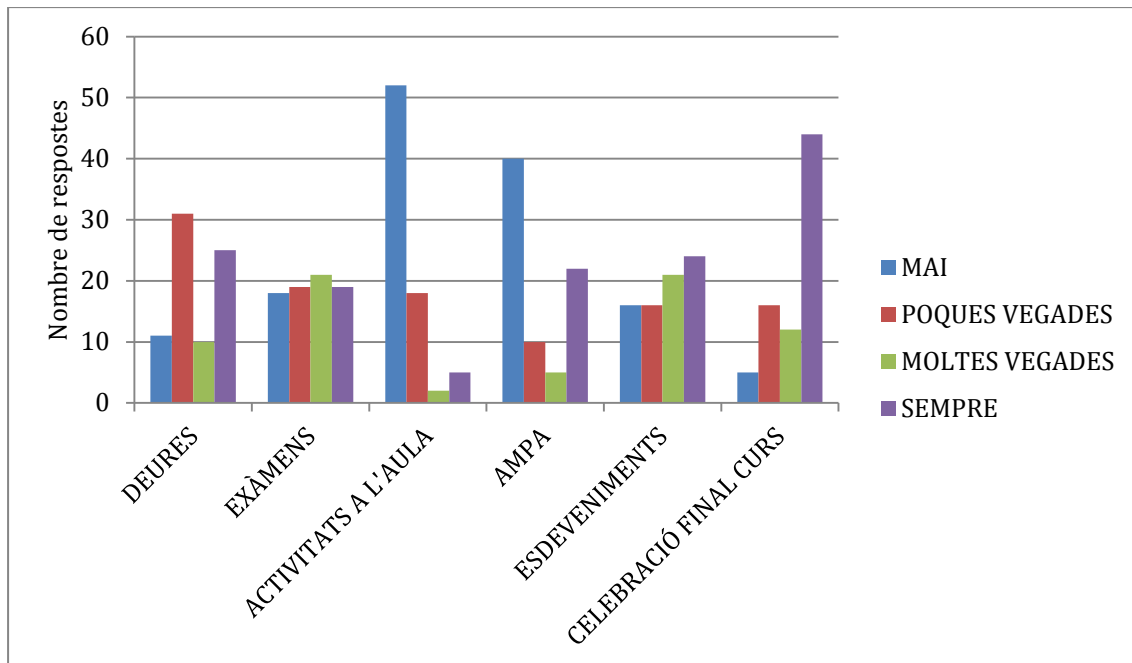
font d'aprenentatge. El 100% dels docents opinen que sí i justifiquen aquesta idea expressant que les xerrades i els tallers amb familiars són molt enriquidors, que gràcies a la implicació d'aquests, l'aprenentatge pot partir dels coneixements i interessos de l'alumnat lligant els continguts amb les experiències i les anècdotes. No obstant això, els mestres assenyalen constantment que en cursos inferiors a educació primària és molt més fàcil i que, encara que moltes vegades s'intenta posar en pràctica aquesta estratègia, no sempre és possible per la manca d'interès o perquè sempre són les mateixes famílies les que s'ofereixen voluntàries.

Finalment, pel que fa a la temàtica central del treball, un 100% dels enquestats creuen que hi ha certa relació entre la implicació de les famílies i el rendiment escolar de l'alumnat. Aquesta idea es justifica amb diferents arguments:

- 1) La implicació familiar facilita la tasca educativa, per exemple facilita la realització de reunions, l'ús de l'agenda, la facilitat de comunicació i l'ajuda en els deures.
- 2) La implicació permet comptar amb la família com un suport, és a dir, és una ajuda que permet seguir amb la feina que es fa al centre.
- 3) La implicació de les famílies és un factor que està totalment relacionat amb la formació dels pares, per això, com més implicació hi ha més estratègies d'organització i prioritització de continguts i tasques tenen a casa per poder treballar amb els fills.
- 4) La implicació de les famílies permet valorar i comprendre la tasca que es realitza a l'escola, afavorint així la tasca educativa en la mateixa línia.
- 5) La implicació de les famílies permet una millor i major concentració dels infants.
- 6) La implicació de les famílies suposa una visió positiva de l'escola per part de l'infant.
- 7) La implicació de les famílies permet que l'alumnat visqui en un entorn més cultural, realitzant activitats educatives a casa, com pot ser la lectura.
- 8) La implicació de les famílies afavoreix l'adquisició de responsabilitats per part de l'infant, afavoreix l'ordre, el respecte i l'adquisició contínua d'hàbits i valors, fet que proporciona equilibri i motivació.

Pel que fa als qüestionaris realitzats a l'alumnat, s'ha obtingut la informació exposada al Gràfic 6.

Gràfic 6. Implicació de les famílies, segons l'alumnat, en els diferents àmbits avaluats.

Com es pot observar, es pot afirmar que els infants de l'escola consideren que la implicació de les famílies a l'aula és nul·la o quasi nul·la. A més, l'alumnat assenyala que la gran part de les famílies no està involucrada en l'associació de mares i pares. No obstant això, destaca la gran implicació que hi ha en la celebració de la festa de final de curs. Referent als altres ítems, es pot considerar que estan una mica més equilibrats. Quan es demana a l'alumnat per l'ajuda que rep a l'hora de realitzar les tasques escolars, la gran part dels infants assenyala que poques vegades reben ajuda però, així i tot, hi ha un gran nombre d'alumnes que assenyalen que les famílies els ajuden sempre. Pel que fa als ítems d'exàmens i esdeveniments destaca el gran equilibri que hi ha entre totes les respostes, en concret, en relació als exàmens, un àmbit on les famílies s'impliquen molt. Finalment, en relació als esdeveniments, l'alumnat assenyala que la gran majoria hi acudeix sempre o moltes vegades, no obstant això, el nombre de famílies que no hi van o hi van molt poc és bastant elevat.

A partir d'aquesta informació obtinguda, es passa a realitzar una proposta didàctica que té com a objectiu afavorir la implicació de les famílies en l'aprenentatge dels infants. Per això, s'han analitzat les respostes dels qüestionaris i s'han establert dues propostes, la primera orientada a obrir les portes de l'escola i obrir les portes de les famílies dels infants, mentre que la segona està orientada a aportar estratègies, recursos i eines per implicar-se en el món educatiu. Aquesta proposta està exposada a continuació.

5. PROPOSTA PERSONAL

5.1 A QUI VA DIRIGIDA LA PROPOSTA

La proposta del present treball va dirigida a totes les famílies que els seus fills tenen entre 6 i 11 anys, és a dir, a les famílies de l'alumnat que està cursant l'etapa educativa d'educació primària.

5.2 LES TÈCNIQUES QUE S'EMPREN

Totes les propostes que es duen a terme impliquen a les famílies i als centres educatius, de manera conjunta i compartint els objectius i els mètodes de treball. Una de les característiques més importants de la proposta és que totes les dinàmiques, estratègies o recursos presentats tenen com a element central a l'infant, que és l'element present en tots els contextos: a casa i al centre educatiu, com ja s'ha exposat a la part teòrica: és un ésser únic que viu els dos ambients.

Per això, les reunions individuals són bàsiques en aquest projecte. Es duen a terme a principi de curs, durant el curs i a final de curs, sense falta. A principi de curs s'assenyalen les habilitats i les capacitats de l'alumnat, això permet conèixer molt més el seu context; durant el curs, possibiliten fer un seguiment del procés educatiu de l'alumnat, aportant recursos en allò que és necessari i mantenint un contacte per seguir la mateixa línia de feina a casa, sense la necessitat de fer un excés de tasques fora de l'aula, invertint així el temps de la millor manera. Aquesta reunió permet fer conscient a la família dels avanços de l'infant.

Pel que fa a la darrera reunió, possibilita fer evident la millora i el progrés de l'alumnat, acabant el període de curs amb una idea clara i significativa de la tasca i el desenvolupament del nin/a. Encara que a la proposta s'assenyali que aquesta estratègia s'ha d'aplicar en tres moments concrets del curs, és imprescindible que es dugui a terme sempre que sigui necessària, depenent del cas particular de cada infant.

Deixant de banda les reunions individuals, el docent ha de realitzar reunions grupals, amb les famílies, per tal de compartir informació del centre i les novetats que van sorgint durant el curs. Una de les bases del treball entre les famílies i l'equip educatiu és que cada grup conegui quines són les seves tasques i les seves responsabilitats.

En aquesta proposta didàctica, el temps és un dels elements que més cal tenir en compte i que ha de servir com a facilitador de la implicació. Per això, les propostes exposades es realitzen en diferents horaris, possibilitant que la família acudeixi a les dinàmiques.

Les propostes aniran destinades a cobrir dos objectius principals: 1) la necessitat de compartir moments de relació, responsabilitats i objectius; 2) l'aportació de recursos i eines per seguir la mateixa línia de feina (vegeu la Taula 4).

Taula 4. Agrupació de les aportacions depenent del seu objectiu.

La necessitat de compartir moments de relació, de compartir responsabilitats i objectius	L'aportació de recursos i eines per seguir la mateixa línia de feina
Entrevistes i reunions, individuals i grupals. Aplicació Class Dojo. Dia de portes obertes. Implicació en esdeveniments i celebracions. Implicació en sortides i excursions. Formar part de l'AMPA.	Propostes pràctiques: <ul style="list-style-type: none"> ž El nostre arbre genealògic. ž Els padrins ens ensenyen moltes coses. ☐ L'hort escolar. ☐ La forma d'actuar de les famílies.

Com s'ha pogut observar anteriorment, a l'apartat dels resultats dels qüestionaris duts a terme pels infants, hi ha diferents àmbits on les famílies no s'impliquen: les activitats dins l'aula o l'AMPA són exemples clars de la situació. Per això, en primer lloc, s'han creat propostes pràctiques, com són "El nostre arbre genealògic" o "L'hort escolar", que necessiten l'ajuda de les famílies per ser desenvolupades i on s'empra la història de les famílies i les peculiaritats d'aquestes per crear l'aprenentatge, partint dels interessos de l'alumnat. Aquesta iniciativa també sorgeix de la idea que les famílies són una de les fonts d'aprenentatge més enriquidora.

Pel que fa a les necessitats de les famílies, com s'ha exposat en els resultats, les famílies necessiten més diàleg i comunicació i una millor relació. Per això, les entrevistes i reunions es converteixen en una part imprescindible d'aquesta proposta. A més, la proposta de la introducció de l'aplicació Class Dojo afavoreix la relació esmentada, atès que permet una transmissió d'informació immediata.

D'altra banda, l'interès i l'actitud de les famílies és un factor que ha de canviar la família, on l'escola només pot augmentar el nombre de possibilitats i mostrar la importància de la seva implicació. Per això, amb l'objectiu d'augmentar l'interès de les famílies, millorar la seva actitud vers la situació, alhora que s'ofereix formació i estratègies, es pretén dur a terme més dies de portes obertes, on la interacció de les famílies sigui necessària, mostrant la importància d'implicar-se en diversos esdeveniments i celebracions o formant part de l'associació de pares i mares del centre. A més, pel que fa a la formació, es pretenen dur a terme sessions de reflexió on es treballin les normes i els valors de l'alumnat.

5.3 LA PROPOSTA DELS RECURSOS, LES ESTRATÈGIES I LES DINÀMIQUES

a) Propostes per a l'objectiu: "La necessitat de compartir moments de relació, de compartir responsabilitats i objectius"

Nom	L'aplicació Class Dojo a l'aula.
Persones	Les famílies i l'alumnat.
Material	Recurs TIC pel mestre i recurs TIC per les famílies. És suficient amb un dispositiu mòbil i l'aplicació Class Dojo.
Objectius	<ul style="list-style-type: none">- Crear canals de comunicació que siguin fluids.- Obrir el col·legi a les famílies.- Actuar de manera col·laborativa amb les famílies.- Augmentar la implicació de les famílies.
Temporalització	Quan és necessari el contacte entre família i docents i quan el docent desitgi compartir informació sobre allò que es fa a l'aula.
Explicació	<p>A l'aula, els docents que treballen amb l'infant, tenen un aparell TIC (una tauleta, un mòbil...) mitjançant el qual es poden posar en contacte amb les famílies, ja sigui per comunicar qualsevol situació puntual: que falta material, que l'infant es porta molt bé, que l'alumnat està despistat, que el nin/a posa molt interès en la tasca que s'està fent... El missatge pot ser tant positiu com negatiu.</p> <p>D'altra banda, aquest recurs permet que el professorat comparteixi la feina que es fa a l'aula, afegint imatges o vídeos si ho desitja. Aquesta situació facilita que les famílies coneguin les tasques que es realitzen a l'aula, establint un nou diàleg i un major vincle amb els infants, amb la possibilitat de comentar a casa les habilitats i les dificultats que ha trobat cada alumne/a davant la tasca.</p>

Nom	Portes Obertes.
Persones	El centre educatiu, tenint en compte tots els docents i tots els professionals que hi estan vinculats, i les famílies dels infants que acudeixen al centre.
Material	El material necessari que necessita cada docent per realitzar la sessió.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Aportar confiança a les famílies. - Obrir el col·legi a les famílies. - Col·laborar amb les famílies. - Conèixer més a les famílies i el context de l'alumnat. - Gaudir de la interacció entre els docents, les famílies i els infants.
Temporalització	Un dia cada trimestre, amb la possibilitat d'acudir-hi tant al matí com l'horabaixa.
Explicació	<p>Les famílies dels infants del centre poden acudir a l'escola, un pic cada trimestre, facilitant així la possibilitat d'acudir-hi, almenys, un pic a l'any.</p> <p>En aquesta activitat, cada docent ha de preparar una proposta dinàmica, lúdica i interessant per realitzar amb el seu grup d'alumnes (per exemple, es poden realitzar activitats plàstiques on es requereixi més ajuda, es poden treballar els projectes o es poden realitzar dinàmiques de matemàtiques que requereixin l'experimentació d'un material). És molt millor si aquestes tasques permeten la implicació i l'ajuda dels adults, perquè així els pares no només podran observar què fan els infants, també podran formar part de les activitats.</p> <p>En aquest cas, és una activitat dirigida només als familiars dels infants del centre, on cal respectar l'horari establert i la dinàmica del docent. És així com es pot observar si les famílies coneixen les responsabilitats dels docents i les seves.</p>

Nom	Implicació en els esdeveniments i les celebracions.
Persones	L'alumnat, les famílies i els docents.
Material	El material necessari per a les celebracions.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Crear un nou vincle entre família i escola. - Formar part de l'escola. - Establir nous vincles de comunicació no formals. - Donar importància al currículum ocult. - Conèixer més el col·legi i a les famílies.
Temporalització	El temps que duri la celebració i el temps necessari que hagi d'invertir cada família depenent de com s'hagi decidit implicar.
Explicació	<p>Depenent de la celebració que es festegi, la família podrà acudir al centre per veure allò que han preparat els infants, per tal de veure el resultat de tota la feina feta a l'escola, permetent així l'observació de l'evolució dels infants.</p> <p>En aquest tipus d'actes es pot establir un nou contacte amb els docents, conèixer una mica més les activitats que es duen a terme que no estan al currículum, implicar-se en la cultura del col·legi i mostrar als infants la importància d'aquests esdeveniments.</p> <p>Alguns d'aquests exemples són la implicació a tallers de cuina, ludoteques, festes finals de curs, teatres, entre altres.</p>

Nom	Implicació en sortides i excursions.
Persones	Les famílies i els docents.
Material	Material necessari per realitzar dinàmiques o activitats a les sortides.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Compartir un nou espai i un nou vincle entre famílies – infants i docents. - Establir nous temes de diàleg. - Crear una major i una millor cohesió del grup. - Conèixer les altres famílies i establir nous vincles. - Observar als infants en un nou context. - Analitzar la relació entre famílies i fills. - Compartir responsabilitats amb les famílies.
Temporalització	Un dia de l'horari lectiu, sempre que sigui possible que ocupi temps de matí i temps d'horabaixa, amb la possibilitat de facilitar la implicació a les famílies.
Explicació	En lloc de realitzar les sortides fora de l'escola, únicament amb els infants, aquest temps es podrà compartir amb els pares, permetent la seva assistència i la seva implicació. D'aquesta manera, els infants tindran temps per estar sols i poder jugar, però a la vegada tindran temps per dur a terme dinàmiques o activitats juntament amb els pares. En aquest tipus d'activitats es permetrà reflexionar sobre les tasques de les famílies i les tasques dels docents, per tal d'aplicar-ho, posteriorment, al dia a dia.

Nom	Formar part de l'AMPA.
Persones	Les famílies.
Material	No es necessita material.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Introduir a les famílies en l'organització d'activitats. - Comptar amb les idees, suggeriments i propostes de les famílies.
Temporalització	Una vegada cada dues setmanes.
Explicació	L'AMPA és l'associació de mares i pares dels alumnes del centre, un grup amb el qual s'ha d'implicar i se'n pot formar part per tal d'introduir les idees i les propostes de les famílies al centre.

Nom	Debats i Tertúlies
Persones	Les famílies i algú de l'equip docent: professorat, equip directiu...
Material	Fulls i material per escriure.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Compartir idees i pensaments. - Conèixer l'opinió dels altres. - Aportar les opinions i defensar-les.
Temporalització	Dues vegades cada mes.
Explicació	Cada mes es proposen dos debats o dues tertúlies per tal de compartir un temps amb les famílies. Els temes tractats són temes actuals i importants pel centre: innovacions que es vulguin dur a terme, canvis que es necessitin fer, reflexions sobre temes importants pel sistema educatiu. D'aquesta manera, cada família podrà implicar-se sempre que ho desitgi, per tal de fer conèixer les seves idees. És una de les activitats que tal volta tingui menys voluntaris, no obstant això, és una activitat interessant perquè és un mètode mitjançant el qual es pot fer arribar l'opinió de les famílies a direcció.

Nom	Els qüestionaris o les enquestes.
Persones	Totes les famílies i l'equip docent.
Material	Les enquestes/qüestionaris mitjançant fulls o a la xarxa.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer les opinions de les famílies. - Facilitar la seva implicació en les decisions del centre. - Ajustar les decisions a la demanda de les famílies.
Temporalització	Cada vegada que sorgeixi la tria d'una decisió que afecti considerablement a les famílies.
Explicació	<p>Sempre que es tracti un tema que suposi la necessitat de prendre una decisió que afecti les famílies, aquestes hauran de poder implicar-se. Per això, quasi sempre mitjançant els recursos TIC, es creen enquestes o qüestionaris per demanar i obtenir informació del que prefereix i del que opina la família de l'alumnat. Els recursos TIC, actualment, faciliten aquest tipus de tasques, atès que permeten obtenir resultats de forma immediata si els qüestionaris es duen a terme mitjançant aplicacions web. Com totes, o quasi totes les famílies, compten amb mòbils amb accés a la xarxa, per tal de no malgastar paper i, amb l'objectiu de fer aquesta tasca més ràpida i més fàcil, s'empraran els recursos TIC.</p>

b) Propostes de l'objectiu "L'aportació de recursos i eines per seguir la mateixa línia de feina"

Nom	El nostre arbre genealògic.
Persones	Les famílies, els infants i els docents.
Material	Cada família podrà decidir quins recursos necessita i vol aportar.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Treballar l'expressió oral en família. - Estar atents a tot el que expliquen les famílies. - Conèixer més la història personal i familiar dels companys. - Millorar la interacció i la implicació de les famílies. - Descobrir diverses estructures familiars.
Temporalització	Activitat setmanal.
Explicació	Per tal de dur a terme aquesta proposta, a les reunions inicials els docents expliquen aquest tipus d'activitat, permetent així que les famílies decideixin, en aquesta reunió, en quin moment volen fer la seva aportació. És una proposta que han de realitzar totes les famílies, perquè així ens assegurem que comparteixen un temps amb els seus fills i que s'estableixin nous vincles i nous aprenentatges. Serà així com, cada setmana es presentarà una de les exposicions, respectant l'ordre establert a la reunió inicial.

Nom	Proposta pràctica: Els padrins ens ensenyen moltes coses.
Persones	Les famílies, comptant així amb els padrins o oncles, els docents i el tutor de cada grup.
Material	Cada adult decidirà quin recurs vol emprar.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Aprendre a escoltar i millorar l'expressió oral. - Aconseguir la interacció de les famílies. - Conèixer les diversitats culturals i socials que han esdevingut amb el temps. - Aprofitar els padrins com a recurs ric per l'aprenentatge i com a font d'experiències.
Temporalització	Activitat setmanal.
Explicació	<p>Per tal de dur a terme aquesta proposta, a les reunions inicials els docents expliquen aquest tipus d'activitat, permetent així que les famílies decideixin, en aquesta reunió, en quin moment volen fer la seva aportació.</p> <p>És una de les propostes que és important que es duguin a terme, perquè també s'estableix un nou vincle amb els padrins de l'alumnat. Cada setmana es presenta una de les exposicions, respectant l'ordre establert a la reunió inicial.</p> <p>Els padrins expliquen tot allò que ells desitgin: allò que han viscut, les seves experiències...</p>

Nom	L'hort escolar.
Persones	Les famílies, els infants i els docents.
Material	Els recursos necessaris per realitzar aquesta activitat són els necessaris per treballar l'hort, no obstant això, es poden emprar els recursos que tingui l'escola, els recursos que les famílies tinguin a casa i els recursos que pugui aportar l'AMPA.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Fomentar el treball cooperatiu. - Crear un hort entre tots els participants de l'activitat. - Treballar tots els continguts curriculars relacionats amb la temàtica: el vocabulari i els éssers vius que hi podem trobar. - Aprendre a plantar i a collir fruites, verdures, plantes, entre altres. - Afavorir el respecte vers la natura i el medi ambient. - Introduir a la família en una tasca compartida amb un objectiu final. - Treballar amb la família en un context nou.
Temporalització	<p>A l'inici del curs s'establiran unes dates per tal de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Crear l'hort. - Cuidar l'hort. - Recollir els beneficis.
Explicació	Aquesta activitat consisteix en què les famílies, juntament amb els infants, dediquin un temps a crear i a cuidar l'hort. És una activitat on es poden aprendre molts continguts, però també molts valors. A més a més, és una proposta que té un resultat i de la qual es pot obtenir un benefici. Com totes les propostes exposades anteriorment, és una de les activitats que crea un nou espai de relació entre infants, professionals educatius i famílies, que crea nous vincles i que permet noves interaccions.

Nom	Posem límits i normes.
Persones	Les famílies i els docents.
Material	Papers amb històries.
Temporalització	Tres sessions durant el primer trimestre.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Mostrar la necessitat que les famílies posin normes i límits. - Aprendre a posar normes i límits. - Saber que les normes han de ser poques, suficients, i molt clares. - Establir normes reals i immediates.
Explicació	<p>Els docents creen una sèrie de situacions, redactades i escrites a fulls. Aquestes situacions són situacions conflictives entre els infants i les famílies. Les famílies es col·loquen en grups, i cada grup té una història diferent. Així, cada grup ha de pensar com respondre als conflictes de les diverses situacions. Els altres grups han d'intentar rebatre les respostes, per tal d'arribar a un únic aprenentatge: les normes han de ser clares, reals i suficients.</p> <p>D'altra banda, es treballa amb les aportacions personals de cada família: les seves situacions conflictives. És així com tenen la possibilitat d'aplicar allò que han après a casa. Com es tracta de tres sessions, a la darrera sessió es pot parlar dels resultats de l'aplicació del que s'ha treballat en aquesta dinàmica.</p>

Nom	La manera d'actuar de les famílies
Persones	Les famílies i els docents.
Material	Històries que mostrin la manera d'actuar dels pares.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Reflexionar sobre les seves actuacions. - Cercar alternatives positives a actuacions negatives.- Crear un vincle amb l'escola. - Formar a les famílies i donar estratègies i recursos.
Temporalització	Tres sessions durant el segon trimestre.
Explicació	<p>Després de treballar les normes clares, reals i suficients, és imprescindible que les famílies analitzin la manera d'actuar i de donar resposta a l'alumnat. Per això, cada docent crea històries on les famílies no actuïn correctament. Seguint el mateix mètode de la proposta anterior, cada grup tindrà una història i haurà de cercar alternatives a l'actuació principal. La resta de companys ha de cercar millores a les propostes de cada grup per tal d'arribar a idees consensuades que, finalment, es puguin aplicar al dia a dia.</p> <p>Totes aquestes activitats permeten la reflexió de les famílies sobre la seva manera d'actuar.</p>

5.4 AVALUACIÓ

Per tal d'avaluar la proposta i observar si les aportacions, exposades anteriorment, són adequades, es permetrà que les famílies o els docents que vulguin afavorir la implicació de les famílies, realitzin una rúbrica.

Per això, com es pot observar a l'Annex 3, la rúbrica consta de diversos ítems relacionats amb la implicació, que permetran analitzar si les famílies han augmentat aquesta amb el centre. D'altra banda, s'avaluarà també si les famílies creuen que la seva implicació suposa una millora en el rendiment o si l'aprenentatge de l'alumnat és només una tasca entre el centre educatiu i els infants.

El fet de realitzar l'avaluació a l'inici i al final del curs, permet veure si mitjançant les propostes creades, les famílies han augmentat la seva implicació. Aquesta situació s'analitzarà alhora amb els casos individuals de l'alumnat, s'intentarà observar i avaluar si l'aprenentatge

dels infants també ha millorat. Serà així com es podrà concloure que, és cert que la implicació de les famílies afavoreix el rendiment dels estudiants.

6. CONCLUSIONS

La funció principal dels centres educatius sempre ha estat i segueix sent cobrir les necessitats de l'alumnat, permetent així el seu desenvolupament. No obstant això, hi ha una gran tasca que s'ha de realitzar a casa per poder treballar bé a l'escola i, cada vegada, és més clara la idea que com més s'impliquen les famílies, millor és el seu rendiment.

L'objectiu d'aquest treball és afavorir la implicació de les famílies d'Educació Primària per tal de millorar l'aprenentatge dels infants, per això s'ha cercat a la xarxa, mitjançant fonts d'informació fiables, si la influència de les famílies podia afectar realment al rendiment de l'alumnat. A més a més, s'ha creat una enquesta orientada als docents i una altra orientada als infants, per veure què pensen ells i quina és la seva realitat.

Els resultats dels qüestionaris mostren que l'opinió entre els docents i els infants del centre és bastant distinta, mentre que hi ha més diversitat d'opinió entre els docents, els infants són més crítics i creuen que les famílies no sempre s'impliquen, per exemple, no sempre ajuden a fer els deures o mai s'impliquen en activitats dins l'aula o en l'AMPA.

De la mateixa manera, és complicat concloure quina actitud mostren les famílies, així es pot considerar que hi ha famílies molt diverses i que encara que no mostrin actituds negatives, no sempre mostren actituds d'igualtat i respecte per treballar amb les escoles. Pel que fa als recursos és evident que manquen, no només per establir canals de diàleg i interacció, fins i tot recursos de formació i d'estratègies.

La conclusió més important que s'ha extret amb els qüestionaris és que el factor que cal treballar i canviar, sense cap dubte, és l'interès i l'actitud de les persones, perquè aquelles persones que estan interessades i que desitgen millorar i afavorir la situació ho aconseguiran. I, finalment, això pot afavorir a tots els àmbits, tant els infants com el centre educatiu i les famílies, destacant el fet d'afavorir el rendiment acadèmic de l'alumnat, el vincle i confiança amb les famílies i la facilitat per realitzar la tasca educativa. És més, com ja s'ha assenyalat anteriorment i com s'ha pogut confirmar amb els qüestionaris realitzats, les famílies quan eduquen en valors aconseguixen establir una educació permanent i vivencial i això ho poden fer gràcies al fet que l'aprenentatge es realitza amb amor (Pedraza et al., 2017).

Aquesta situació ha assenyalat la necessitat de desenvolupar una proposta que permeti que les famílies i els centres educatius comparteixin més moments de relació, responsabilitats i objectius pels infants, a la vegada que s'aportin recursos i eines, comptant així amb estratègies adequades, per fer feina en la mateixa línia. És per això que, seguint els resultats dels qüestionaris i afirmant la informació seleccionada a la part teòrica del treball, la millor opció és facilitar moments i recursos de diàleg i relació, perquè la família i l'escola han de parlar el mateix llenguatge i una manera de fer-ho i aconseguir-ho és emprant els nous recursos que tenim al nostre abast, com són les TIC (Macià, 2006).

Arran d'aquesta proposta s'ha descobert que, cada vegada més, són molts els beneficis que es poden anar aconseguint gràcies a la implicació de les famílies. Més enllà del rendiment acadèmic, que millora, els aspectes emocionals i afectius que han de cobrir les famílies permeten el desenvolupament i la facilitat de treballar tots els altres àmbits de l'infant.

Pot estar concentrat un infant que no està segur? Pot o vol ensenyar tot allò que sap un infant que no té gens d'interès per la temàtica? La resposta sempre és no, perquè l'alumnat abans de poder treballar continguts teòrics ha de tenir les seves necessitats cobertes i perquè és imprescindible que l'aprenentatge sorgeixi dels interessos i dels coneixements previs de l'infant. La família és el recurs que ens pot facilitar la informació i ens pot aportar ajuda i recursos.

Sense cap dubte, la societat va canviant i per això es requereix la formació de tots els professionals implicats en el procés d'ensenyança-aprenentatge, però de la mateixa manera que s'han de formar els docents, s'han de formar les famílies. Així, cal adoptar una postura de confiança i seguretat, obrir les portes de l'escola i obrir les portes del context de l'infant, anar més enllà del fet acadèmic per poder treballar de manera individualitzada, afavorint el seu aprenentatge i el seu desenvolupament.

Per això, no es pot pensar que la tasca educativa és únicament de l'escola. A l'escola s'ensenyen continguts, és cert, però a casa s'han d'ensenyar els valors i els hàbits necessaris per poder treballar amb l'alumnat. També és important emprar els espais informals o les situacions informals com a recursos d'aprenentatge. La col·laboració és la clau de l'èxit de l'educació.

Pel que fa a la realització del treball, és important assenyalar que la mostra és reduïda i que hauria estat enriquidor i interessant poder realitzar els qüestionaris a una mostra més elevada. De la mateixa manera, hauria estat profitós realitzar el qüestionari a centres diferents, amb metodologies diverses i en situacions geogràfiques contràries, amb l'objectiu d'analitzar les diferències. D'altra banda, seria interessant dur a terme la proposta i avaluar-la, per tal d'estudiar quins canvis s'han d'aplicar i si les activitats creades tenen els seus resultats.

Com s'ha assenyalat a la part teòrica del treball, és important afavorir la implicació de les famílies en la tasca d'aprenentatge de l'alumnat, és evident que hi ha mancances i que cal aportar estratègies i recursos, perquè l'aprenentatge és un objectiu de tots i és important que tots els factors que s'hi veuen implicats la facin possible i satisfactòria. Les famílies quasi no s'impliquen en l'AMPA, aquesta evidència és descoberta tant en articles exposats o en les respostes dels docents i dels infants analitzats anteriorment, per això és una de les propostes d'aquest treball, ja que gràcies a aquesta associació les famílies poden defensar els drets dels pares i facilitar la seva implicació als òrgans de govern dels centres educatius, a més de col·laborar en les activitats extraescolars o implicar-se en temes importants del centre, com és la modificació del Projecte educatiu (Domínguez, 2010).

D'altra banda, a la part teòrica s'ha destacat constantment, la importància de les actituds de les famílies. Aquesta temàtica ha sorgit als qüestionaris com una situació difícil de valorar, atès a la diversitat de respostes rebudes. No obstant això, els resultats del mateix qüestionari, han exposat que aquest factor és el factor que cal canviar a l'inici i que és un dels més importants. Per això, a la proposta es pretén fomentar la necessitat de la implicació, a més d'aportar formació que no permeti que les famílies mostrin actituds negatives. Però també és important treballar les actituds dels docents, que són aquells que han de fomentar i dur a terme la proposta, per això han de tenir l'interès per explorar i potenciar els recursos que tinguin les famílies, mostrar a la família la importància del seu paper a l'escola, treure profit a l'esforç i al temps i intervenció i proposar activitats on puguin implicar-se (Domínguez, 2010).

Finalment, és important parlar de la quantitat de beneficis que permet assolir la implicació de les famílies en la tasca educativa. És interessant observar que aquests beneficis afecten el rendiment acadèmic i al desenvolupament intel·lectual de l'infant, però és més important encara mostrar que gràcies a la implicació de les famílies es crea un vincle entre l'alumne i el docent que té resultats positius en tots els àmbits de l'infant, afavorint així la seva part

afectiva. La implicació de les famílies afecta a tots aquells que s'hi veuen implicats (García-Bacete, 2003). De la mateixa manera, els docents enquestats, han descobert beneficis pels tres grups i expliquen que la confiança entre les famílies i els docents facilita molt la tasca educativa. És així com es pot concloure que les famílies s'han d'implicar més en el procés d'ensenyament-aprenentatge dels seus fills, són un recurs d'èxit segur.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Amores, F. J. (2010). Fracaso y abandono escolar en España. *Profesorado, Revista de Currículum y Formación del Profesorado*, 14(3), 319-321.

Bernad, O. i Llevot, N. (2015). La participación de las familias en la escuela: factores clave. *RASE: Revista de la Asociación de Sociología de la Educación*, 8(1), 57-70.

Bernad, O. i Llevot, N. (2016). Las relaciones familia-escuela en la formación inicial del profesorado. *Opción: Revista de Ciencias Humanas y Sociales*, 7, 959-976.

Castro, M., Expósito, E., Lizasoain, L., López, E., i Navarro, E. (2015). *Acciones y actitudes diferenciales de los tutores y su relación con la participación de las familias. Participación Educativa*, 7 (4), 29-37.

Domínguez, S. (2010). La Educación, cosa de dos: La escuela y la familia. *Revista digital para profesionales de la enseñanza*, 1(8), 1-15.

Egido, I. (2015). Las relaciones entre familia y escuela. Una visión general. *Participación educativa*, 7 (4), 11-18.

García-Bacete, F. J. (2003). Las relaciones escuela-familia: un reto educativo. *Infancia y aprendizaje*, 26(4), 425-437.

Generalitat de Catalunya (2007). *Informe per a la millora dels resultats del sistema educatiu a Catalunya*.

Hernández, M. A., Gomariz, M. A., Parra, J. i García, M.P. (2016). Familia, inmigración y comunicación con el centro escolar: un estudio comparativo. *Educación XXI*, 19(2), 127-151.

Jeynes, W. H. (2011). *Parental Involvement and Academic Success*. New York: Routledge.

Linares, J. L. (2006). Una visión relacional de los trastornos de personalidad. En A. Roizblatt (Ed.), *Terapia familiar y de pareja* (pp. 166-178). Santiago, Chile: Mediterráneo.

Macià, M. (2016). La comunicación familia-escuela: el uso de las TIC en los centros de primaria. *Revista electrónica interuniversitaria de formación del profesorado*, 19(1), 73-83.

Melgarejo, X. (2013). Gracias, Finlandia: qué podemos aprender del sistema educativo de más éxito. *Plataforma Actual*. Barcelona

Moreno, I. D., Pinto, S. J., Soto, M. I., i Holguin, N. (2015). Integrating family and school, a challenge to accomplish. *RICSH Revista Iberoamericana de las Ciencias Sociales y Humanísticas*, 4(8), 396-430.

Pedraza, A. P., Salazar, C.P., Robayo, A. E., i Moreno, E. A. (2017). Familia y escuela: dos contextos comprometidos con la formación en ciclo III de la educación básica. *Análisis*, 49 (91), 301-314.

Riera, J. (2007). Les famílies i les seves relacions amb l'escola i la societat davant del repte educatiu, avui. *Educació Social*, 49, 11-24.

Sallarés, R. i Vilaregut, A. (2009). Família i escola: dos sistemes que s'han de trobar i entendre's. El paper del psicopedagog. *Aloma: revista de psicologia, ciències de l'educació i de l'esport Blanquerna*, 23, 163-173.

Schueler, B. (setembre de 2014). Measuring Family-School Relations for School Reform and Improvement. *Society for Research on Educational Effectiveness Fall 2014 Conference*, Washington.

Vélez, R. D. (2009). La relación familia-escuela como alianza. Aproximaciones a su comprensión e indagación. *Revista Q: Educación, Comunicación, Tecnología*, 3(6).

ANNEXOS

ANNEX 1. QÜESTIONARI PELS MESTRES.

QÜESTIONARI PELS MESTRES

Aquest és un qüestionari per a recollir informació al voltant de la participació de les famílies en l'escola. Per favor, respon totes les qüestions plantejades i pregunta a l'investigador qualsevol cosa que no hi entenguis.

Marca amb una creu (X) la casella que consideris més adient.

	TOTALMENT EN DESACORD	EN DESACORD	D'ACORD	TOTALMENT D'ACORD
Les famílies participen ajudant als infants amb els deures				
Les famílies participen en els projectes educatius de l'alumnat				
Les famílies es preocupen per la realització d'activitats extraescolars				
Les famílies participen en les reunions escolars				
Les famílies participen en les associacions de pares i mares				
Les famílies solen mostrar una actitud de desconfiança a l'hora de treballar amb l'escola				

Les famílies mostren una actitud de superioritat quan treballen amb l'escola				
Les famílies solen tenir una actitud d'igualtat i respecte a l'hora de treballar amb l'escola				
Les famílies solen tenir una actitud d'incomprensió i por a l'hora de treballar amb l'escola				
Les famílies i l'escola han de compartir més moments de diàleg i relació				
Les famílies i les escoles necessiten més recursos per compartir informació				
Les escoles han d'obrir més les portes a les famílies				
Les famílies han de participar en activitats del centre, fora de les aules				

Creus que existeix una relació entre els alumnes amb un millor rendiment acadèmic i les famílies que s'impliquen més en l'àmbit educatiu?

Sí

No

En cas afirmatiu, explica els motius de la relació:

.....

.....

.....

.....

.....
.....

Creus que les famílies han de participar i col·laborar més?

- Sí
- No

En cas afirmatiu, explica perquè:

.....
.....
.....
.....

Enumera per ordre d'importància els aspectes que haurien de canviar per afavorir la participació de les famílies:

- Reorganització de l'horari o del temps
- Propostes formatives per les famílies
- L'actitud dels docents
- L'actitud de les famílies
- Altres (especificar quines són):

Qui ha de prendre les decisions educatives dels infants? Quines decisions ha de prendre la família? Quines decisions ha de prendre l'escola?

.....
.....
.....
.....
.....

Què penses que necessiten les famílies per participar més en la tasca educativa?

- Més interès i millor actitud.
- Més temps i més facilitats d'horaris.

- Més comunicació.
- Menys por i desconfiança.
- Més formació i més estratègies.
- Altres (especificar quines són):

Quins beneficis creus que aporta la participació de les famílies pels diferents grups:

Pels infants	Per les famílies	Pel centre educatiu

Quines activitats o dinàmiques duen a terme al vostre centre per implicar a les famílies?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Les famílies, les seves històries i peculiaritats són elements que s'empren com a font d'aprenentatge a les vostres aules? Com?

.....

.....

.....

.....

.....

ANNEX 2. QÜESTIONARI PER L'ALUMNAT

QÜESTIONARI ALUMNAT

A continuació et trobaràs un seguit d'afirmacions que hauràs de valorar fent una X al quadrat corresponent, tenint en compte si no passa mai en el teu cas, o si passa poques vegades, o moltes vegades, o si passa sempre. Per exemple, si et pregunta si “algú de la teva família t'acompanya a l'escola”, hauries de posar una X a l'opció “sempre” si cada dia t'hi acompanya el teu pare, o la teva mare, o algú més de la família (germà, padrina...).

	MAI	POQUES VEGADES	MOLTES VEGADES	SEMPRE
Algú de la teva família t'acompanya a l'escola				X

Si no entens alguna cosa, pots preguntar-li a la persona que t'ha proporcionat aquest full.

Per favor, llegeix cadascuna de les següents afirmacions i assenjala amb quina freqüència **algú de la teva família...**

	MAI	POQUES VEGADES	MOLTES VEGADES	SEMPRE
T'ajuda a fer els deures i t'explica allò que no entens				
T'ajuda a estudiar els exàmens				
Ha participat alguna vegada explicant alguna cosa a classe				
Participa amb l'AMPA				
Acudeix als esdeveniments del centre: espectacle de Nadal, carnaval, ...				
Va a la celebració de final de curs				

ANNEX 3. RÚBRICA D'AVALUACIÓ DE LA PROPOSTA

A continuació et trobaràs un seguit d'ítems que hauràs de valorar, assenyalant el quadrat que consideris més adient, depenent del grau que consideris que estàs d'acord o en desacord amb cada ítem. Per exemple, si et pregunta si “participo ajudant al meu/va fill/a fent els deures o estudiant exàmens”, hauries de posar una X a l'opció “sempre” si tots sempre hi participes i estàs interessat/da en el tema.

	TOTALMENT EN DESACORD	EN DESACORD	D'ACORD	TOTALMENT D'ACORD
Participo ajudant al meu/va fill/a fent els deures o estudiant exàmens.	No participo en aquest àmbit ni m'interessa. El meu fill/a no em necessita ni crec que l'hagi d'ajudar amb això.	No participo en aquest àmbit, els deures són una tasca seva.	A vegades participo, quan em demana ajuda constant i sembla que no sap realitzar les tasques.	Sempre participo en aquest àmbit i m'interessa molt. Li apporto ajuda per aconseguir que realitzi els deures de manera significativa, és a dir, que aprengui al màxim.
Participo en activitats com: final de curs, sortides i excursions, celebracions.	No participo en aquest àmbit ni m'interessa. No he acudit mai en aquestes propostes.	No participo en aquest àmbit. Encara que m'agradaria, no hi he acudit mai.	A vegades participo. Intent participar sempre, encara que no sempre és possible.	Sempre participo en aquest àmbit i m'interessa molt, m'agrada compartir nous espais i contextos, creant nous vincles positius.
Participo els dies de portes obertes o activitats a les aules.	No participo en aquest àmbit ni m'interessa. Crec que no m'aporta res.	No participo en aquest àmbit. Considero que estic informat/da de tot allò que es fa al centre.	A vegades participo i aconseguixo conèixer allò que fa al centre i veure al meu fill/a en altres entorns.	Sempre participo en aquest àmbit i m'interessa molt. Aconseguixo conèixer què fa al centre, veure al meu fill/a en un altre entorn i tinc més confiança.
Participo en les reunions constant amb el tutor o els docents.	No he acudit mai a cap reunió amb cap professional del centre.	He acudit poc a les reunions amb els professionals del centre.	Intent acudir sempre a les reunions encara que a vegades no hi vaig.	Sempre participo en les reunions i tinc interès per fer-ne més.

Tinc i empro recursos per comunicar-me amb els docents.	No em comunico mai amb els docents.	A vegades em comunico amb ells, únicament quan fem tutories programades.	Em comunico amb ells mitjançant reunions, tutories o espais informals.	Em comunico amb ells constantment, mitjançant reunions, tutories, espais informals, activitats o recursos TIC.
Participo en l'associació de mares i pares del centre.	No hi participo perquè considero que la seva feina és innecessària i que no aconsegueixen grans coses.	No hi participo perquè no tinc temps i crec que és millor invertir aquest temps en altres coses.	A vegades hi he participat encara que no de manera constant.	Hi participo constantment, crec que s'ha de fomentar la participació, ja que són els nostres representats.
Participo en debats i tertúlies.	No hi participo perquè és perdre el temps, ningú em pot fer canviar el meu punt de vista.	No hi participo perquè els temes que es tracten no són importants per mi, però amb altres temes potser participaria.	A vegades hi he participat, encara que considero que tot el que es parla no arriba a l'equip directiu per fer canvis o aportar noves idees.	Hi participo constantment, crec que és un bon mètode per treure conclusions, aportar idees a direcció i veure que l'opinió de les famílies compta.
Participo emplenant qüestionaris o enquestes.	No hi participo perquè no m'interessa allò que demanen.	No hi participo però crec que pot ajudar a saber l'opinió de les famílies.	Hi participo encara que crec que a vegades no condueixen a canvis.	Hi participo constantment i crec que és una de les propostes més importants per compartir idees.
Participo en propostes pràctiques dins el centre.	No hi participo, crec que les persones encarregades de treballar dins el centre són els docents.	No hi participo, encara que considero que podria ser enriquidor.	Hi intento participar i a vegades ho faig però em manca constància.	Hi participo constantment i considero que l'alumnat aprèn molt d'aquestes pràctiques.
Participo en propostes de formació per posar límits i normes.	No hi participo, crec que les famílies sabem que hem de fer.	No hi participo perquè no necessito ajuda en aquest tema.	Hi participo perquè crec que està bé reflexionar sobre el tema i tenir més formació.	Hi participo perquè considero que com més formació tinguem les famílies, millor actuarem.

<p>Participo en propostes pràctiques relacionades amb la manera d'actuar de les famílies.</p>	<p>No hi participo perquè no m'han de dir com he d'actuar amb el/la meu/meva fill/a.</p>	<p>No hi participo perquè no m'interessa encara que crec que les famílies amb problemes sobre el tema, en podrien treure profit.</p>	<p>Hi participo encara que crec que a vegades no aprenc tot el necessari.</p>	<p>Hi participo perquè crec que com més estratègies tinguem les famílies millor podrem actuar.</p>
<p>La relació entre la meva participació i el rendiment del meu/va fill/a</p>	<p>No existeix cap relació entre la meva participació i el seu rendiment.</p>	<p>No existeix cap relació encara que la participació de la nostra família és important.</p>	<p>Existeix una relació i cal treballar-ho. Ens intentam implicar i ho notam en els resultats.</p>	<p>Existeix una relació que es nota molt en els resultats. Com més ens implicam, millors són, de la mateixa manera que quan menys ens implicam pitjor són els resultats.</p>